

Wyzwania innowacyjności dla ekonomii i prawa w ochronie zdrowia

Sprawozdanie z II konferencji naukowej

Konferencja naukowa „Wyzwania innowacyjności dla ekonomii i prawa w ochronie zdrowia” odbyła się 21 maja 2019 r., a jej organizatorami byli Katedra Prawa Administracyjnego i Samorządu Terytorialnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz Katedra Ekonomii Stosowanej Kolegium Zarządzania i Finansów, Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Celem przewodnim, który przyświecał organizatorom konferencji było stworzenie możliwości szerokiego, wszechstronnego dyskursu na temat problematyki funkcjonowania ochrony zdrowia w Polsce. Niezwykle cenną wartością była możliwość zaprezentowania interdyscyplinarnego spojrzenia na problematykę ochrony zdrowia z punktu widzenia uczestników konferencji, reprezentujących różne środowiska branżowe. Wśród uczestników konferencji można wymienić m.in. lekarzy, prawników czy ekonomistów, którzy w sposób kompleksowy i z szerokiej perspektywy zwrócili uwagę na kształt i kondycję funkcjonowania ochrony zdrowia w Polsce. Z drugiej strony, zwrócili także uwagę na nowe technologie i zastosowanie innowacji w procesie leczenia pacjentów.

Pierwszy panel poświęcony został „**Innowacjom w ochronie zdrowia z perspektywy nauki prawa publicznego i nauk ekonomicznych**”. Dyskusja była moderowana przez prof. dr hab. Małgorzatę Stahl z Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. W panelu udział wzięli: prof. dr hab. Włodzimierz Cezary Włodarczyk z Uniwersytetu Jagiellońskiego, prof. dr hab. Elżbieta Mączyńska-Ziemacka z Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego reprezentująca Szkołę Główną Handlową, dr hab. Maria Boratyńska z Uniwersytetu Warszawskiego oraz dr Beata Jagielska z Centrum Onkologii. Uczestnicy podjęli dyskusję na temat konieczności wprowadzenia na szerszą skalę rozwiązań telemedycyny. Wskazywali na konieczność wykorzystania najnowszych i najbardziej zaawansowanych osiągnięć technologicznych, które pozwalają na efektywniejsze świadczenie usług medycznych, dzięki zastosowaniu zaawansowanych osiągnięć z dziedziny informatyki, telekomunikacji czy też inżynierii biomedycznej. Szczególny akcent został położony na wielką korzyść w postaci usług medycznych, które mogą być realizowane na odległość, bez konieczności fizycznej obecności w ośrodku zdrowia czy szpitalu. Uczestnicy podkreślali wagę wykorzystywania telemedycyny na szerszą skalę. W panelu była poruszana kwestia rozwiązań, które w krajach lepiej rozwiniętych są stosowane od wielu lat, i które usprawniają funkcjonowanie systemu opieki zdrowotnej, a jednocześnie są pozytywnie oceniane przez samych pacjentów, którzy nie są zmuszeni do odbywania wizyt lekarskich w sytuacjach, kiedy zastosowanie diagnostyki, leczenia czy też profilaktyki możliwe jest poprzez zastosowanie rozwiązań telemedycyny. Uczestnicy panelu zwrócili uwagę, że zastosowanie telemedycyny wpłynęłoby korzystnie na obciążenie lekarzy, obecnie zobligowanych do wypełniania obszernej dokumentacji lekarskiej, przez co znacznie więcej czasu lekarz mógłby poświęcić pacjentowi.

Jakość świadczonej pomocy pacjentom, zdaniem panelistów, w dużej mierze zależy od otwarcia się na nowe rozwiązania, które usprawnią i jednocześnie przyczynią się do poprawy komfortu pacjentów poprzez możliwość uzyskania pomocy bez konieczności pokonywania często dużych odległości, w celu uzyskania pomocy lekarskiej. Uczestnicy panelu wskazywali na odbiurokratyzowanie służby zdrowia, które jest możliwe dzięki wykorzystaniu telemedycyny. Dyskusja w panelu sprowadzała się także do problemów związanych z zastosowaniem nowoczesnych technologii. Paneliści wskazywali konkretne przypadki z praktyki lekarskiej, akcentując problemy dotyczące m.in. odpowiedzialności za stan zdrowia pacjenta w sytuacji, gdy dojdzie do błędu wynikającego z uszkodzenia urządzeń i aparatury medycznej czy też rozwiązań technologicznych, które korzystają ze sztucznej inteligencji. Uczestnicy podjęli w tej kwestii rozważania na temat zasad odpowiedzialności, wskazując na zawiłą i wieloaspektową problematykę tego zjawiska.

W panelu drugim, zatytułowanym „**Znaczenie analizy ekonomicznej dla innowacji w ochronie zdrowia**” wystąpili: prof. dr hab. Jadwiga Suchecka z Uniwersytetu Łódzkiego, prof. dr hab. Bolesław Samoliński z Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego oraz dr Zofia Skrzypczak z Uniwersytetu Warszawskiego. Moderatorem panelu była prof. dr hab. Ewelina Nojszewska ze Szkoły Głównej Handlowej. Uczestnicy dyskusji wskazywali na możliwość poprawy systemu opieki zdrowotnej poprzez wprowadzenie rozwiązań, które nie są kosztowne, a mogą poprawić funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia. Wśród nich wymieniane były m.in. te, które słyną z zastosowania na szerszą skalę informatyzacji w systemie zdrowia. Uczestnicy wskazywali na problemy związane z brakiem e-rozwiązań, które prowadzą do biurokratyzacji, licznych obowiązków związanych z wypełnianiem dokumentacji medycznej, rejestracją pacjentów oraz innymi administracyjnymi sprawami. Ociążenie lekarzy, którzy podczas wizyty pacjenta muszą zajmować się obowiązkami administracyjnymi, spowodowałoby zwiększenie czasu poświęconego pacjentowi oraz jego problemom zdrowotnym. Biurokracja, która zdaniem uczestników dyskusji w niniejszym panelu jest bolączką lekarzy oraz całego systemu ochrony zdrowia, mogłaby zostać zminimalizowana, gdyby niektóre z obowiązków lekarzy zostały sędowane na personel zatrudniony w danym ośrodku zdrowia. Przede wszystkim dotyczy to sytuacji, kiedy nie jest wymagana specjalistyczna wiedza medyczna, a jedynie chodzi o dokonanie czynności formalnej, jak chociażby wystawienie zaświadczenia, poświadczenia lub uzupełnienia dokumentacji. Rozwiązania polegające na usprawnieniu funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej są możliwe według panelistów właśnie poprzez rozwiązania oparte na nowoczesnej technologii oraz informatyzacji. Ich zastosowanie powoduje, że zarówno pacjenci, jak i personel ochrony zdrowia mogliby na nowych rozwiązaniach skorzystać. Przykładem wskazywanym przez panelistów było wprowadzenie e-recept, których realizacja jest dla wielu pacjentów wygodniejsza.

W panelu trzecim, zatytułowanym „**Dylematy regulacji prawnych w obszarze innowacji medycznych**” głos w dyskusji zabrali: prof. UW, dr hab. Leszek Bosek, prof. dr hab. inż. Ewa Piętka z Politechniki Śląskiej, dr Michał Florczak z Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego oraz dr Sebastian Sikorski z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Moderatorem

panelu była prof. UKSW, dr hab. Grażyna Szpor. Uczestnicy dyskusji poruszali tematykę nowych technologii wyposażonych w sztuczną inteligencję stosowanych w medycynie. Analizując zagadnienie paneliści wskazywali na zalety zastosowania zaawansowanych technologicznie wyrobów medycznych. Ponadto została poddana analizie kwestia odpowiedzialności cywilnej z tytułu szkód poniesionych przez pacjenta, powstałych na skutek użycia wyrobu medycznego wykorzystującego sztuczną inteligencję. Wskazywana była możliwość odpowiedzialności na podstawie art. 449 oraz art. 415 Kodeksu Cywilnego, zaś w przypadku świadczeń komercyjnych możliwość odpowiedzialności kontraktowej. W dalszej części panelu podjęta została tematyka szerokiego zastosowania nowych technologii, która znacząco zwiększa efektywność funkcjonowania w ochronie zdrowia oraz podwyższa standard leczenia. Uczestnicy dyskusji wskazywali, że dzięki innowacyjnym rozwiązaniom w medycynie oraz e-usługom dochodzi do poprawy poziomu diagnostyki. Wprowadzenie e-usług, które umożliwiają konsultację z lekarzem, ewentualne wystawienie e-zwolnienia i e-recepty, bez konieczności fizycznej obecności w przychodni, ułatwia proces leczenia i jest o wiele wygodniejsze dla pacjenta. Następnie została podjęta analiza prawna ustawy o działalności leczniczej, ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawy o wyrobach medycznych, ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry. W kontekście wymienionych aktów prawnych uczestnicy wskazywali na potrzebę wprowadzania na większą skalę wyrobów medycznych wyposażonych w sztuczną inteligencję oraz wskazywali na potrzebę wprowadzenia zmian legislacyjnych w zakresie dopuszczalności wyrobów medycznych do obrotu.

Panel czwarty zatytułowany został „**Telewizyty i przychodnie wirtualne – czego nam jeszcze brakuje do rozwoju telemedycyny w Polsce?**” W dyskusji udział wzięli: prof. UKSW, dr hab. Irena Lipowicz, dr Michał Florczyk, prof. dr hab. Piotr Skarżyński z Międzynarodowego Towarzystwa Telemedycyny i e-Zdrowia (ISfTeH) oraz w roli moderatora dyskusji Agnieszka Pochrząst-Motyczyńska z portalu Prawo.pl. W dyskusji została podjęta kwestia utrudnień dla pacjentów, którzy często muszą pokonać znaczne dystanse, aby odbyć wizytę w szpitalu lub przychodni. Problem ten dotyczy osób zamieszkujących zwłaszcza mniejsze miejscowości, gorzej skomunikowane z miastami, w których znajduje się szpital. Rozwiązania takie jak wizyty i przychodnie wirtualne pozwalają na pokonanie bariery odległości i uzyskanie usługi medycznej bez konieczności wychodzenia z własnego domu. Uczestnicy podkreślali, że rozwiązania korzystające z nowoczesnych technologii mogą zastępować tradycyjne wizyty u lekarza, gdyż w wielu przypadkach wizyta sprowadza się do uzyskania dokumentu czy zaświadczenia od lekarza, a przy zastosowaniu technologii jest to możliwe do zrealizowania na odległość. Uczestnicy wskazywali, że sama podróż pacjenta do przychodni i kontakt z innymi chorymi może powodować przenoszenie i rozprzestrzenianie się chorób. Rozwiązania innowacyjne, wykorzystujące nowe technologie mogą znacząco ograniczyć takie kontakty, poza tym zwiększają komfort pacjenta, który będąc w złym stanie zdrowia nie musi szukać kontaktu z lekarzem, czekać w kolejce do zapisu czy na wizytę lekarską. Taki sam efekt można bowiem osiągnąć poprzez telemedycynę i przychodnie wirtualne. W ramach tego panelu uczestnicy

wskazywali, że barierą jest m.in. brak odpowiedniej współpracy interdyscyplinarnych środowisk zajmujących się medycyną, rozwiązań prawnych oraz odpowiednich środków pieniężnych.

W panelu piątym, zatytułowanym „**Wdrażanie rozwiązań innowacyjnych w administracji ochrony zdrowia**” udział wzięli: dr hab. Andrzej Śliwczyński z Narodowego Funduszu Zdrowia, Jacek Krajewski reprezentujący Związek Pracodawców Ochrony Zdrowia Porozumienie Zielonogórskie, Waldemar Malinowski z Dolnośląskiego i Ogólnopolskiego Konsorcjum Szpitali Powiatowych oraz dr Marek Wójcik ze Związku Miast Polskich. Dyskusję moderował Rudolf Borusiewicz ze Związku Powiatów Polskich. Uczestnicy zwrócili uwagę na problemy systemowe związane z wymianą informacji w związku z wprowadzaniem nowych rozwiązań oraz brak jasności procedur. Ponadto problemem związanym z wdrażaniem rozwiązań innowacyjnych w obszarze ochrony zdrowia była, zdaniem uczestników debaty, niewystarczająca koordynacja działań i instrumentów wsparcia. W dyskusji podkreślono, że niedofinansowanie powoduje trudności w realizacji zadań, zaś niewystarczająca współpraca instytucji państwowych z podmiotami z obszaru ochrony zdrowia przekłada się na skuteczność wprowadzania innowacji. Kolejną barierą wpływającą na możliwość wdrażania rozwiązań innowacyjnych w medycynie, zdaniem panelistów, jest zbyt słaba współpraca polskich firm z ośrodkami naukowymi. Uczestnicy wskazywali, że jeżeli uda się sprostać wymienianym przez nich głównym problemom systemowym, to możliwa jest poprawa efektywności systemu opieki zdrowotnej. Stosowanie na szerszą skalę rozwiązań technologicznie zaawansowanych wpłynie z jednej strony na ograniczenie kosztów związanych z funkcjonowaniem systemu opieki zdrowotnej, a z drugiej na szybszą i wygodniejszą dla pacjenta i lekarza realizację usług medycznych. Tylko systemowe i kompleksowe zmiany w sektorze ochrony zdrowia pozwolą na większą skalę wykorzystać potencjał rozwiązań medycyny na odległość oraz rozwiązań wykorzystujących sztuczną inteligencję.

Konferencję podsumowała prof. UKSW, dr hab. Irena Lipowicz, która wskazała na konieczność ścisłej współpracy interdyscyplinarnych środowisk zajmujących się ochroną zdrowia – lekarzy, ekonomistów, prawników. Tylko takie, interdyscyplinarne zespoły specjalistów mają szersze spojrzenie na problem funkcjonowania ochrony zdrowia i wszechstronne podejście do istniejących problemów. Ich współpraca może również przyczynić się do stworzenia kompleksowych wytycznych, które w przyszłości posłużą do wprowadzenia zmian poprawiających standard leczenia i przyspieszających wdrażanie innowacyjnych technologii w medycynie.